నివేదించదగినది

భారత అత్యునత న్యాయస్థానం

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి

క్రిమినల్ అప్పీల్ నం. 627/2023

(SLP (Crl.) నం. 8584/2022 నుండి ఉద్భవించింది)

కాశీబాయి మరియు ఇతరులు. .... అప్పీలుదారు(లు)

వర్సెస్

కర్నాటక రాష్ట్రం .... ప్రతివాది

తీర్పు

బేలా ఎం. త్రివేది, న్యాయమూర్తి.

1. అనుమతి మంజూరు చేయబడింది.

2. క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం.200027/2014 లో కర్ణాటక హైకోర్టు, కలబుర్గి బెంచ్ 06.03.2021 న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వులను ఈ కోర్టులో సవాలు చేస్తున్నారు, సెషన్స్ కేసు నెం.5/2011 లో బీజాపూర్ లోని రెండవ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి (ఇకపై దీనిని "సెషన్స్ కోర్టు" అని పిలుస్తారు) ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా అప్పీలుదారులు-నిందితులు దాఖలు చేసిన అప్పీలును హైకోర్టు తోసిపుచ్చింది. ఐపీసీ సెక్షన్ 498 ఏ, సెక్షన్ 306 తో పాటు

సెక్షన్ 34 కింద నేరాలకు సంబంధించి సెషన్స్ కోర్టు ప్రస్తుత అప్పీలుదారుని దోషిగా నిర్ధారించి శిక్ష విధించింది, మరియు మృతురాలు జయశ్రీ బావమరిది అయిన కల్లప్ప జంగంశెట్టి కుమారుడు నం.4 సంతోష్ జంగంశెట్టిని పైన పేర్కొన్న అభియోగాల నుంచి నిర్దోషిగా ప్రకటించింది.

3. మృతురాలి జయశ్రీ ఈ ఘటనకు మూడేళ్ల ముందు అప్పీలుదారు నంబర్ 3, చంద్రశేఖర్ ను వివాహం చేసుకుంది. అప్పీలుదారులు నెం.1 మరియు 2 వరుసగా మృతుడి అత్తగారు మరియు మామగారు. తన కుమార్తె జయశ్రీని మూడో నిందితుడు చంద్రశేఖర్ కు ఇచ్చి వివాహం చేశారని మృతుడి తల్లి, సదాశివ్ లింబిక భార్య శ్రీమతి అన్నపూర్ణ బబ్లేశ్వర్ పోలీస్ స్టేషన్ లో ఫిర్యాదు చేశారు. వివాహానంతరం వరకట్నం డిమాండ్ చేస్తూ అత్తమామలు, బావమరిది, ఆమె భర్త జయశ్రీని శారీరకంగా, మానసికంగా హింసించారు. ఇలాంటి వేధింపులు తాళలేక ఆమె కుమార్తె జయశ్రీ 07.02.2010 ఉదయం 11:00 గంటలకు తిగాని బిదరి గ్రామంలో సర్వే నంబర్ 53/4 ఉన్న భూమిలో ఉన్న బహిరంగ బావిలో దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుంది. నిందితులపై ఐపీసీ సెక్షన్ 498 ఏ, 306 తో పాటు సెక్షన్ 304 కింద కేసు నమోదు చేశారు. సెషన్స్ కోర్టు విచారణ జరిపి, రికార్డుల్లో ఉన్న సాక్ష్యాలను పరిశీలించిన తరువాత, ఈ నేరాలకు అప్పీలుదారులను దోషులుగా నిర్ధారించింది, మరియు ఐపీసీ సెక్షన్ 498 ఏతో పాటు సెక్షన్ 34 కింద నేరాలకు రెండేళ్ల సాధారణ జైలు శిక్ష, రూ.2,000 చొప్పున జరిమానా, సెక్షన్ 306,

సెక్షన్ 34 కింద నేరాలకు ఒక్కొక్కరికి రూ.5,000 చొప్పున జరిమానా చెల్లించాలని ఆదేశించింది. హైకోర్టు ఇచ్చిన ఉత్తర్వుల ప్రకారం ఆ శిక్షను, శిక్షను ధృవీకరించింది.

4. ఇరుపక్షాల న్యాయవాదుల వాదనలు విని, కేసు రికార్డులను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించిన తర్వాత, అప్పీలుదారులు-నిందితులపై మోపిన అభియోగాలను కోర్టుకు తీసుకురావడానికి ప్రాసిక్యూషన్ 21 మంది సాక్షులను విచారించి, డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాలను కూడా సమర్పించినట్లు తెలుస్తోంది. అయితే 21 మంది సాక్షులలో, PW-10, PW-11, PW-12 మరియు PW-14 విరోధంగా మారారు మరియు ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతు ఇవ్వలేదు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ప్రధానంగా మృతుడి తల్లిదండ్రులు అయిన PW -1 మరియు PW -4 మరియు మృతుడి మేనమామ అయిన PW -6 పై ఆధారపడి ఉంది. నగదు, బంగారం రూపంలో కట్నం డిమాండ్ చేయడం, మృతురాలిని మానసికంగా, శారీరకంగా వేధిస్తున్నారని వారంతా వాంగ్మూలం ఇచ్చారు. రెండు వైపులా తెలిసిన వ్యక్తి, మృతుడికి, అప్పీలుదారు నెం.3 కి మధ్య వివాహం జరిపించడంలో కీలక పాత్ర పోషించిన PW-5 కూడా అప్పీలుదారులు-నిందితులు అదనపు బంగారం, నగదు డిమాండ్ చేశారని, మృతురాలు జయశ్రీని అప్పీలుదారులు వేధింపులకు గురిచేశారని వాంగ్మూలం ఇచ్చారు. ఇరుగుపొరుగు ప్రాంతాలైన PW-7, PW-9

కూడా అప్పీలుదారులు-నిందితులు మృతుడిని మానసికంగా, శారీరకంగా హింసించారని సాక్ష్యం చెప్పడం ద్వారా ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతు పలికారు.

5. సెషన్స్ కోర్టు మరియు హైకోర్టు కూడా ప్రశంసించిన ఈ సాక్ష్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, మృతుడు అప్పీలుదారులు-నిందితుల ప్రోద్బలంతో వేధింపులకు గురయ్యాడని మరియు ఐపిసి సెక్షన్ 498 ఎ మరియు సెక్షన్ 34 కింద నేరానికి సంబంధించినంతవరకు, ప్రాసిక్యూషన్ వారిపై మోపిన అభియోగాలను విజయవంతంగా ఇంటికి తీసుకువచ్చిందనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. అయితే ఐపీసీ సెక్షన్ 306 తో పాటు సెక్షన్ 34 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి సంబంధించి అప్పీలుదారు మీద మోపిన అభియోగాన్ని ప్రాసిక్యూషన్ నిస్సందేహంగా రుజువు చేసిందా అనేది ఈ కోర్టు ముందున్న తదుపరి ప్రశ్న.

6. ఈ సమయంలో ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించడానికి సంబంధించి ఐపీసీ సెక్షన్ 306 లో పొందుపరిచిన సంబంధిత నిబంధనను పునరుద్ధరించడం ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

> “306. ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించడం:- ఎవరైనా ఆత్మహత్యకు పాల్పడితే, అటువంటి ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించిన వారికి పదేళ్ల వరకు జైలుశిక్షతో పాటు జరిమానా కూడా విధిస్తారు.”

7. సెక్షన్ 107 లో "ఒక వస్తువును ప్రేరేపించడం" అంటే ఏమిటో ఈ క్రింది విధంగా వివరించబడింది: -

“107. ఒక వ్యక్తి ఒక పని చేయడానికి ప్రేరేపిస్తాడు, ఎవరు-

మొదట. -ఏ వ్యక్తినైనా ఆ పని చేయమని ప్రేరేపిస్తుంది; లేదా

రెండవది. - ఆ కుట్రకు అనుగుణంగా, ఆ పని చేయడానికి ఒక చర్య లేదా చట్టవిరుద్ధమైన తప్పిదం జరిగినప్పుడు, ఆ పని చేయడానికి ఒకరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తులు లేదా వ్యక్తులతో ఏదైనా కుట్రలో పాల్గొంటారు; లేదా

మూడవది. —ఉద్దేశపూర్వకంగా ఏదైనా చర్య లేదా చట్టవిరుద్ధమైన తప్పిదం ద్వారా, ఆ పని చేయడానికి సహాయపడుతుంది.

వివరణ 1. —ఒక వ్యక్తి, ఉద్దేశపూర్వకంగా తప్పుగా చూపించడం ద్వారా లేదా తాను బహిర్గతం చేయాల్సిన భౌతిక వాస్తవాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగా దాచడం ద్వారా, స్వచ్ఛందంగా ఒక పనిని కలిగించడం లేదా సేకరించడం లేదా సృష్టించడానికి లేదా పొందడానికి ప్రయత్నించడం ద్వారా, ఆ పని చేయడానికి ప్రేరేపిస్తాడు.”

8. సెక్షన్ 306 ఐపిసి కింద నేరాలకు ఒక వ్యక్తిని దోషిగా నిర్ధారించడానికి, నేరం యొక్క ప్రాథమిక భాగాలు అంటే మరణం ఎక్కడ ఆత్మహత్యకు పాల్పడింది మరియు సెక్షన్ 107 ఐపిసిలో భావించిన విధంగా నిందితుడి వైపు నుండి ప్రేరేపణ ఉందా అని నిర్ధారించాల్సి ఉంటుందని, పైన పేర్కొన్న నిబంధనలను క్షుణ్ణంగా చదవడం ద్వారా స్పష్టమవుతుంది.

9. ఎం.మోహన్ Vs రాష్ట్రానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న డిప్యూటీ సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ పోలీస్ కేసులో సెక్షన్ 306 లోని అంశాలను, సెక్షన్ 107 ఐపిసిని ఈ కోర్టు విపులంగా చర్చించింది మరియు ఆ తర్వాత ఈ క్రింది విధంగా గమనించబడింది.

> “41. రమేష్ కుమార్ [(2001) 9 SCC 618 : 2002 SCC (Cri) 1088] లోని SCC పేరా 20 లోని ఈ కోర్టు "ప్రేరేపణ" యొక్క అర్థం యొక్క వివిధ ఛాయలను పరిశీలించింది.
>
> పారా 20 ఈ క్రింది విధంగా చదవబడుతుంది: (SCC పేజి 629)
>
> “20. 'ఒక పని' చేయమని రెచ్చగొట్టడం, ప్రేరేపించడం, రెచ్చగొట్టడం లేదా ప్రోత్సహించడం. ప్రేరేపణ యొక్క అవసరాన్ని తీర్చడానికి, ఆ మేరకు వాస్తవ పదాలను ఉపయోగించాల్సిన అవసరం లేనప్పటికీ లేదా ప్రేరేపించేది తప్పనిసరిగా మరియు నిర్దిష్టంగా పర్యవసానాన్ని సూచించాలి. అయినప్పటికీ పర్యవసానాన్ని ప్రేరేపించడానికి సహేతుకమైన నిశ్చయత ఉండాలి. ప్రస్తుతం, నిందితుడు తన చర్యల వల్లనో, తప్పిదాల వల్లనో, నిరంతర ప్రవర్తన వల్లనో మృతునికి ఆత్మహత్య చేసుకోవడం తప్ప మరో గత్యంతరం లేని పరిస్థితులను సృష్టించిన సందర్భం కాదు. వాస్తవంగా జరగబోయే పర్యవసానాలను ఊహించకుండా కోపం లేదా భావోద్వేగంతో ఉచ్చరించిన పదాన్ని రెచ్చగొట్టడం అని చెప్పలేము.
>
> ఈ కేసులో అప్పీలుదారులు-నిందితులు సీమా (అందులో అప్పీలుదారు భార్య) ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించినట్లు నిర్ధారణకు రావడానికి ఎటువంటి ఆధారాలు, సాక్ష్యాధారాలు అందుబాటులో లేవని ఈ కోర్టు నిర్ధారణకు వచ్చింది.”

42. WB వర్సెస్ ఒరిలాల్ జైస్వాల్ రాష్ట్రంలో[(1994) 1 SCC 73 : 1994 SCC (Cri) 107] ఈ కోర్టు ప్రతి కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను అంచనా వేయడంలో మరియు విచారణలో సమర్పించిన సాక్ష్యాలను అంచనా వేయడంలో చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలని హెచ్చరించింది. ఒక బాధితుడు ఆత్మహత్యకు పాల్పడటం సాధారణమైన వైవాహిక జీవితం, విభేదాలు మరియు వైవాహిక జీవితంలో వ్యత్యాసం, బాధితురాలు ఏ సమాజానికి చెందినది మరియు అటువంటి ద్వేషం, విభేదాలు వంటి వాటికి అతి సున్నితంగా ఉందని కోర్టుకు అనిపిస్తే, విభేదాలు ఒక నిర్దిష్ట సమాజంలో ఇలాంటి పరిస్థితి ఉన్న వ్యక్తిని ఆత్మహత్య చేసుకోవడానికి ప్రేరేపిస్తాయని ఆశించబడలేదు, ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించినట్లు అభియోగాలు మోపబడిన నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధారించడానికి కోర్టు యొక్క మనస్సాక్షి సంతృప్తి చెందకూడదు.

43. చిత్రేష్ కుమార్ చోప్రా వర్సెస్ స్టేట్ (ఢిల్లీలోని NCT ప్రభుత్వం) [(2009) 16 SCC 605 : (2010) 3 SCC (Cri) 367] లోని ఈ కోర్టు ఈ ప్రేరేపణ యొక్క ఈ అంశాన్ని పరిష్కరించే అవకాశాన్ని కలిగి ఉంది. "ప్రేరేపణ" మరియు "ప్రోత్సాహపరుచు" అనే పదాల నిఘంటువు అర్థం గురించి కోర్టు చర్చించింది. ఒక చర్యను రెచ్చగొట్టే, రెచ్చగొట్టే లేదా ప్రోత్సహించే ఉద్దేశం ఉండాలని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ప్రతి వ్యక్తి యొక్క ఆత్మహత్య నమూనా ఇతరుల కంటే భిన్నంగా ఉంటుంది. ఆత్మాభిమానం, ఆత్మగౌరవం గురించి ఒక్కొక్కరికి ఒక్కో ఆలోచన ఉంటుంది. కాబట్టి ఇలాంటి కేసులను వ్యవహరించడంలో ఎలాంటి పట్టువిడుపుల సూత్రం (అంచనా) వేయడం

అసాధ్యం. ప్రతి కేసును దాని స్వంత వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితుల ఆధారంగా నిర్ణయించాలి.

44. ప్రేరేపణ అనేది ఒక వ్యక్తిని ప్రేరేపించడం లేదా ఒక పనిని చేయడంలో ఒక వ్యక్తికి ఉద్దేశపూర్వకంగా సహాయం చేసే మానసిక ప్రక్రియ. ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించడానికి లేదా సహాయం చేయడానికి నిందితుల వైపు నుండి సానుకూల చర్య లేకుండా, శిక్షను కొనసాగించలేము.

45. సెక్షన్ 306 ఐపిసి కింద ఒక వ్యక్తిని దోషిగా నిర్ధారించడానికి నేరం చేయడానికి స్పష్టమైన పురుషాధిక్యత ఉండాలని శాసనసభ ఉద్దేశం మరియు ఈ కోర్టు నిర్ణయించిన కేసుల నిష్పత్తి స్పష్టంగా ఉంది. దీనికి క్రియాశీల చర్య లేదా ప్రత్యక్ష చర్య కూడా అవసరం, ఇది మృతుడు గత్యంతరం లేకుండా ఆత్మహత్య చేసుకోవడానికి దారితీసింది మరియు ఈ చర్య మృతుడిని అతను /ఆమె ఆత్మహత్య చేసుకునే స్థితికి నెట్టడానికి ఉద్దేశించబడి ఉండాలి."

10. పై అంశాల దృష్ట్యా, ఈ కేసును సెక్షన్ 107 ఐపీసీ కింద 'ప్రేరేపణ' పరిధిలోకి తీసుకురావాలంటే నిందితుల ప్రేరేపణ, కుట్ర లేదా ఉద్దేశపూర్వక సహాయానికి సంబంధించి సాక్ష్యాధారాలు ఉండాలి. సెక్షన్ 306 ఐపిసి కింద అభియోగాన్ని రుజువు చేయడానికి, ఒక వ్యక్తిని ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించడానికి లేదా సహాయం చేయడానికి నిందితులు చేసిన సానుకూల చర్యకు సంబంధించిన సాక్ష్యం కూడా ఉండాలి.

11. ప్రస్తుత కేసుకు సంబంధించిన వాస్తవాల విషయానికొస్తే, అప్పీలుదారులు-నిందితుల మానసిక, శారీరక వేధింపుల కారణంగానే మృతుడు ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడని నిరూపించడానికి ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షులను పరిశీలించడం ద్వారా సాక్ష్యాలను నడిపించడానికి ప్రయత్నించింది. మృతురాలికి పోస్టుమార్టం నిర్వహించిన PW-21 డాక్టర్ జయశ్రీ మసాలీ పోస్టుమార్టం రిపోర్టు (ఎగ్జిబిట్-14)లో పేర్కొన్న విధంగా మృతుడి శరీరంపై కనిపించిన గాయాలను తన వాంగ్మూలంలో వివరించారు. ఆమె తుది అభిప్రాయం ప్రకారం, మరణానికి కారణం "ఊపిరాడకపోవడం వల్ల" అని తేలింది. ఆమె మరణం ఆత్మహత్యా కాదా అనే దానిపై ఆమె సాక్ష్యాల నుంచి ఏమీ బయటకు రాకపోవడం గమనార్హం. తన కుమార్తెను నిందితులు బావిలో పడేసి హత్య చేశారని తల్లి అయిన PW-1 అన్నపూర్ణ లింబికాయ్ తన విచారణలో ఆరోపించినప్పటికీ, సంఘటనా స్థలానికి చేరుకున్నప్పుడు బావిలో తన కుమార్తె మృతదేహాన్ని చూడలేదని ఆమె అంగీకరించింది. నిందితులు మానసికంగా, శారీరకంగా వేధించడం వల్లే తన కుమార్తె బావిలో దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుందని ఆమె తన ఫిర్యాదులో పేర్కొనలేదని ఆమె అంగీకరించారు. ఈ సమయంలో ఆమెను శత్రువుగా ప్రకటించి, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ ఆమెను క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేయడానికి అనుమతించారు. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో ఈ సంఘటన ఎప్పుడో జరిగినందున తనకు గుర్తు లేదని పేర్కొంది. తన కూతురు జయశ్రీ ప్రమాదవశాత్తు

జారిపడిందని, దాని ఫలితంగా మధ్యాహ్నం 12 గంటల సమయంలో బావిలో పడిపోయిందని మూడో నిందితుడు తనకు ఫోన్ లో సమాచారం ఇచ్చాడని నిందితుడి తరఫు న్యాయవాది క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో అంగీకరించారు. సాయంత్రం 4.30 గంటల సమయంలో తాను, తన భర్త, ఇతర బంధువులు, ఇరుగుపొరుగు వారు సంఘటనా స్థలానికి వెళ్లినప్పుడు బావిలో మృతదేహం తేలుతూ కనిపించలేదని ఆమె పేర్కొన్నారు.

12. తన కుమార్తె జయశ్రీ ఆత్మహత్య చేసుకుందా లేక నిందితులు ఆమె మృతదేహాన్ని బావిలో పడేశారో తనకు తెలియదని మృతురాలి తండ్రి PW-4 సదాశివ్ లింబికాయ్ కోర్టుకు ఇచ్చిన వాంగ్మూలంలో పేర్కొన్నారు. మూడో నిందితుడితో మృతుడి వివాహం జరిపించడంలో కీలక పాత్ర పోషించిన PW-5 రుద్రగౌడ పాటిల్ మాట్లాడుతూ జయశ్రీ ఎలా బావిలో పడిపోయిందో తనకు తెలియదని చెప్పారు. మృతుడి మేనమామ అయిన PW-6 గంగప్ప లిమిబికాయికి కూడా మృతుడు బావిలో ఎలా పడిపోయాడో తెలియదు. మృతదేహాన్ని బావి నుంచి బయటకు తీసినప్పుడు నలుగురు నిందితులు బావి సమీపంలోనే ఉన్నారని క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో అంగీకరించాడు. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, ప్రాసిక్యూషన్ విచారించిన సాక్షుల్లో ఎవరికీ మృతురాలి బావిలో దూకిందా లేక ప్రమాదవశాత్తు బావిలో పడిపోయిందా అనే విషయం తెలియదు.

13. PW-21 డాక్టర్ జయశ్రీ మసాలీ మాట్లాడుతూ మృతురాలు ఊపిరాడక నీటమునిగి మరణించిందని, మృతురాలిది ఆత్మహత్యా లేక ప్రమాదవశాత్తూ బావిలో పడిపోయి జరిగిందా అనే దానిపై ఆమె నుంచి ఎలాంటి అభిప్రాయం తీసుకోలేదని చెప్పారు. మృతురాలు ఆత్మహత్య చేసుకుందని భావించినప్పటికీ, నిందితుల్లో ఏ ఒక్కరూ ఆమెను ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించినట్లు ప్రాసిక్యూషన్ ఎటువంటి ఆధారాలు చూపలేదు. నిందితుల్లో ఎవరైనా మృతుడిని ఉద్దేశపూర్వకంగా ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించారని లేదా ప్రేరేపించారని లేదా ఐపీసీ సెక్షన్ 107 ప్రకారం ఏదైనా ప్రేరేపించారని చెప్పడానికి ఎటువంటి ఆధారాలు లేవు.

14. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113 ఏ ప్రకారం ఒక మహిళ ఆత్మహత్యకు ఆమె భర్త లేదా ఆమె బంధువు ఎవరైనా ప్రేరేపించారా అనే ప్రశ్న తలెత్తితే, వివాహమైన ఏడేళ్ల వ్యవధిలోనే ఆమె ఆత్మహత్య చేసుకుందని, ఆమె భర్త లేదా ఆమె భర్త బంధువు ఆమెను క్రూరత్వానికి గురిచేశారని చూపినప్పుడు, ఇతర పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, అటువంటి ఆత్మహత్యకు ఆమె భర్త లేదా ఆమె భర్త యొక్క బంధువు ప్రేరేపించారని కోర్టు భావించవచ్చు. అయితే, సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113 ఏ కింద ఊహను లేవనెత్తడానికి, సెక్షన్ 306 ఐపీసీ కింద నిందితులను దోషిగా నిర్ధారించడానికి కోర్టుకు ఆత్మహత్య చేసుకున్నంత మాత్రాన సరిపోదు.

15. మంగత్ రామ్ Vs. హర్యానా రాష్ట్రం, ఈ న్యాయస్థానం IPC సెక్షన్ 498A మరియు 306 నిబంధనలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటూ, సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113A కింద ఉన్న ఊహల నేపథ్యంలో, ఈ క్రింది విధంగా గమనించబడింది: -

> “30. పెళ్లయిన ఏడేళ్లలోపు వివాహిత ఆత్మహత్య చేసుకుంటే సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113-ఏ ప్రకారం ఆ నిబంధన వర్తించదని మా అభిప్రాయం. వివాహమైన ఏడేళ్లలోపు ఒక మహిళ ఆత్మహత్యకు పాల్పడితే, ఆమె భర్త లేదా ఆమె భర్త బంధువు ఎవరైనా ఆమెను క్రూరత్వానికి గురిచేసినట్లు చూపితే, సెక్షన్ 498-ఎ ఐపిసి ప్రకారం నిర్వచించబడిన అంచనా, కేసు యొక్క అన్ని ఇతర పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, అటువంటి ఆత్మహత్యకు ఆమె భర్త లేదా ఆమె భర్త యొక్క బంధువు ప్రేరేపించారని భావించవచ్చు. "కేసు యొక్క అన్ని ఇతర పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని, అటువంటి ఆత్మహత్యను ఆమె భర్త ప్రేరేపించాడని కోర్టు భావించవచ్చు" అనే పదం విచక్షణతో కూడినదని సూచిస్తుంది. ప్రస్తుత కేసుకు సంబంధించినంత వరకు, వరకట్నం గట్టిగా అడగటంలో ఉందని చూపించడంలో ప్రాసిక్యూషన్ విజయవంతం కాలేదని, అలాగే సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113-ఎ కిందకు వచ్చేలా ఒక అంచనాకు రావడానికి దిగువ న్యాయస్థానాలు అనుసరించిన తర్కం సరిపోదని మేము ఇప్పటికే సూచించాము.

31. దీనికి సంబంధించి, మేము హన్స్ రాజ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హర్యానా [(2004) 12 SCC 257 : 2004 SCC (Cri) 217] లోని ఈ కోర్టు తీర్పును సూచించవచ్చు , ఈ కోర్టు సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113-ఎ మరియు సెక్షన్ 306, 107, 498-ఎ మొదలైన వాటి పరిధిని పరిశీలించింది మరియు సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113-ఎలో పేర్కొన్న పరిస్థితుల రుజువు ఆధారంగా మాత్రమే చట్టం అమలు చేయడం ద్వారా చట్టబద్ధమైన అంచనా ఉత్పన్నం కాదని పేర్కొంది. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 113-ఎ ప్రకారం సంబంధిత మహిళ వివాహమైన ఏడేళ్లలోపు ఆత్మహత్య చేసుకుందని, ఆమె భర్త ఆమెను క్రూరత్వానికి గురి చేశాడని ప్రాసిక్యూషన్ మొదట రుజువు చేయాలని ఈ కోర్టు పేర్కొంది.

ఆ వాస్తవాలు రుజువైనప్పటికీ, ఆత్మహత్యకు ఆమె భర్త ప్రేరేపించాడని కోర్టు భావించాల్సిన అవసరం లేదు. సెక్షన్ 113-ఎ, కేసు యొక్క అన్ని ఇతర పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని అటువంటి అంచనాను లేవనెత్తడానికి కోర్టుకు విచక్షణాధికారాన్ని ఇస్తుంది, అంటే ఆరోపణ క్రూరత్వంగా ఉన్న చోట, సెక్షన్ 498-ఎ ఐపిసిలోని "క్రూరత్వం" అనే పదం యొక్క అర్థాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని, మహిళకు గురైన క్రూరత్వ స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు."

16. తక్షణ కేసులో ప్రాసిక్యూషన్ సమర్పించిన సాక్ష్యాల విషయానికొస్తే, అప్పీలుదారులు - నిందితులు మృతుడిని ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించారని కోర్టు నిర్ధారించడానికి ప్రాసిక్యూషన్

ఎటువంటి బలమైన సాక్ష్యాలను జోడించడంలో విఫలమైందని మా అభిప్రాయం. ఎటువంటి సంతృప్తికరమైన సాక్ష్యాధారాలు నమోదు చేయబడనందున, ఐపిసి సెక్షన్ 306 కింద అప్పీలుదారులను నేరానికి దోషులుగా నిర్ధారించడంలో దిగువ రెండు కోర్టులు తీవ్రమైన తప్పు చేశాయని మా అభిప్రాయం.

17. సెక్షన్ 498ఏ కింద అప్పీలుదారులకు శిక్షను సమర్థిస్తూనే, ఐపీసీ సెక్షన్ 306 కింద అప్పీలుదారులపై మోపిన అభియోగాల నుంచి వారిని నిర్దోషులుగా ప్రకటిస్తున్నాం. కింది కోర్టుల ఆదేశాల మేరకు ఐపీసీ సెక్షన్ 498ఏతో పాటు సెక్షన్ 34 కింద నేరానికి అప్పీలుదారులు ఇప్పటికే రెండేళ్ల జైలు శిక్షను అనుభవించినందున, అప్పీలుదారులను తక్షణమే విడుదల చేయాలని ఆదేశించింది.

18. తదనుగుణంగా అప్పీలు పాక్షికంగా అనుమతించబడుతుంది.

[అజయ్ రస్తోగి, న్యాయమూర్తి]

[బేలా ఎం. త్రివేది, న్యాయమూర్తి]

న్యూఢిల్లీ;
28.02.2023